СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 242. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 17. жовтня, 1928.

VOL. XXXVI. No. 242. Jersey City, N. J., Wednesday, October 17, 1928. THREE CENTS.

ҐРАФ ЦЕПЕЛІН НАД НЮ ЙОРКОМ

ЖИТТЯ В МІСТІ ЯК БИ ЗАВМЕРЛО. ВСЬО ВИЙШЛО НА ВУЛИЦІ, АБО ТИСНУЛОСЯ ДО ВІКОН, АБО ВИЙШЛО НА ДАХИ, ЩОБИ ОГЛЯДАТИ ЦЕПЕЛІНА. КУПЦІ ПОКИНУЛИ КОСТУМЕРІВ, А КОСТУМЕРИ СКЛЕПИ, НАВІТЬ СУДОВІ РОЗПРАВИ ТРЕБА БУЛО ПЕРЕРВАТИ.

НЮ ЙОРК, 15. жовтня. — Як той лебідь у казці, так плив собі сріблистий Ґраф Цепелін над Ню Йорком, відвернувши увагу мілїонів від їх щоденних занять. Бо всьо, що держалося на ногах, а зачуло шум моторів, кидало роботу, а шукало місця, звідки можнаб побачити цепеліна, за яким не оден вже і очи видивив. Вкінці гість з Европи появився в цілім своїм маєстаті, дав себе оглянути і полетів до Лейкгурст на заслужений спочинок по здобутих лаврах.

СТОЛИЦЯ ПОДИВЛЯЄ ЦЕПЕЛІНА.

ПРЕЗИДЕНТ КУЛИДЖ ВИСИЛАЄ ПРИВІТНІ ТЕЛЕҐРАМИ ДО Д-РА ЕКЕНЕРА І ПРЕЗИДЕНТА ГІНДЕНБУРҐА. ТИСЯЧІ УРЯДОВЦІВ ПОВИЛІЗАЛИ НА ДАХИ, ЩОБ ГЛИПНУТИ НА ҐРАФА ЦЕПЕЛІНА, ЩО СКЛАДАВ ВІЗИТУ СТОЛИЦІ І СЛАВ ПО РАДІО ПРИВІТ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН, 15. жовтня. — Вступивши на американську землю, спрямував Ґраф Цепелін свій лет через столицю. Коли рознеслася вістка, що цепелін буде летіти через Вашинґтон, всі урядовці, малі і великі, до секретарів і членів Супрім Корту включно, перервали свої заняття, покинули офіси і шукали за місцем, звідки можна би було найкраще оглядати цепеліна. Тому найбільше зґромадилося їх на дахах великих урядових будинків. Коли надлетів Ґраф Цепелін, його командант др. Екенер вислав привітну телеґраму до през. Кулиджа, який разом з Миссис Кулидж оглядав цепеліна, запхавшися в гурт своїх урядовців, які так були заняті цепеліном, що навіть не добачили президента.

През. Кулидж вислав сейчас по радіо привіт д-рови Екенерови і през. Гінденбурґови, поздоровляючи його з успіхом німецького народа.

ПОДОРОЖНІ ВДОВОЛЕНІ З ДОРОГИ.

АЛЕ НЕ ПОДАЮТЬ СВОЇХ ВРАЖІНЬ. НІ ЗАЛОГА КОРАБЛЯ НЕ ВІДПОВІДАЄ НА ПИТАННЯ ЩОДО ПОДОРОЖІ. КАЖУТЬ, ЩО ВОНИ ЗОБОВЯЗАНІ КОНТРАКТОМ, ЩОБИ МОВЧАТИ.

ЛЕЙКГУРСТ, 15. жовтня. — Вкінці діждалися тут прилету Ґрафа Цепеліна. Кілька тисяч людей ждало тут цілу неділю і ночувало під голим небом в автомобілях, ждало і через цілий понеділок, щоби стрінути цепеліна. До того мусіли ще голодувати, бо через неділю ждало тут яких 60,000 людей і виїли всьо, що тільки де було.

Злет цепеліна відбувся в повнім порядку. За кілька мінут, як прилетів до Лейкгурст, подорожні могли вже висідати. Тільки мужва мусіла залишитися на цепеліні і там ночувати. Кореспонденти облягли подорожних, але багато від них не довідалися, бо їм заборонено давати інформації. Всеж таки можна ствердити, що всі були задоволені, що були першими подорожними, що перелетіли океан. Найбільше відчували те, що не вільно було курити. Рівнож вода попсулася і треба було її переварювати.

НАРІКАЮТЬ НА ЦЛОВИХ УРЯДОВЦІВ.

ЛЕЙКГУРСТ, 15. жовтня. — Всі подорожні найбільш немило вразила цлова контроля, якій мусів кождий піддатися. Всіх їх перевели до малої кімнати і там мусів кождий ждати на свою чергу. Це найбільш озлобило високих німецьких урядовців, між іншим німецького міністра закордонних справ. Він заявив, що вони повинні мати довіря до представника німецької держави і довірити йому без контролі.

ПЕРЕЛЕТ — ВЕЛИКИЙ СУКЦЕС.

ПЕРЕЛЕТІЛИ 6,300 МИЛЬ СЕРЕД ДУЖЕ ПОГАНОЇ ПОГОДИ.

ЛЕЙКГУРСТ, 15. жовтня. — Др. Екенер, командант Ґрафа Цепеліна, хвалив залогу, яка держалася весь час дороги дуже гарно та заявив, що цепеліни мають велику будучність перед собою, бо показується, що вони можуть перебороти і найбільші перешкоди та що евентуальні ушкодження можна направити навіть серед найбільш неприяючих обставин.

ГУВЕР В БОСТОНІ.

ТАРИФА НАЙВАЖНІЩА СПРАВА. ЇЇ ТРЕБА ЗАДЕРЖАТИ В ТАКІЙ ФОРМІ, ЯК ЇЇ ПОДАЄ РЕПУБЛИКАНСЬКА ПЛЯТФОРМА.

БОСТОН, 15. жовтня. — Яких 25,000 людей витало Герберта Гувера, коли він завитав до міста, щоби виголосити тут одну з головних своїх бесід. Вечером говорив він в Арені перед 8-тисячною публикою, яка привитала його з великим аплявзом.

Гувер не відповідав на закиди Смита, ні на його визив, не згадував навіть імени Смита, але ціла бесіда була звернена проти послідної промови ґовернора, в котрій він атакував справу тарифи в тій формі, як її проповідує републиканська плятформа. Гувер заявив, що демократична тарифова плятформа означає цілковиту руїну американської індустрії, а разом з тим і американського робітника.

Ґовернор Фуллер заявив, що Гувер може бути певним, що цілий месечусетський стейт цілком певно піде за републиканським кандидатом. Його побіда запевнена.

200,000 ЛЮДЕЙ ВИТАЄ СМИТА.

СЕДАЛІЯ, Мезурі, 15. жовтня. — Сюди прибув ґовернор Смит, щоби виголосити свою чергову бесіду. Прибув він з Сен Луїс, де йому справили небувалу овацію. Яких 200,000 людей вийшло на вулиці міста, щоби повитати ґовернора. Кажуть, що тільки один одинокий Линдберґ стягнув був дещо більше людей. З того вносять, що місто буде тепер голосувати за Смитом. Досі воно все було за републиканським кандидатом.

БАНКІРІ ПРО ПАПЕРИ БЕЗ ВАРТОСТИ.

На річній конвенції банкірів (в Атлянтік Сіті), що займаються інвестиціями, стверджено, що публика заощадила би собі видатку на яких півтора біліона долярів, коли би почтовий уряд контролював добре продажу вартісних паперів почтою. Бо в цей спосіб ріжні ошуканці найбільше натягають публику.

ЗНОВУ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ!

Польська краківська преса, подаючи факт недавної габілітації на краківськім університеті українських професорів д-ра Ст. Томашівського й д-ра Кубійовича, вказує на все зростаючу фреквенцію української академічної молоді на цьому університеті. Вичисляючи імена пятьох професорів-Українців краківського університету, згадана преса з нескриваним вдоволенням твердить, що вже тепер Українці мабуть дуже радо зустрінуть заснування українського університету... при Ягайлонському університеті в Кракові...

Якщо справді Поляки є тої думки, то дуже й дуже вони помиляються. Справа українського університету не дасться розвязати ніде инде, як у Львові.

ЛЯЧНА ПРИГОДА.

Дочка учителя Наймана у Брізен на Поморю вертала з прогульки зі сином дідича Янковського. На повороті захопила їх буря і обоє вони сховалися до придорожної стодоли. Та наразшалений вихор вивернув стодолу. Зпід руїн витягнули страшно покаліченого Янковського і трупа Найманівни.

ВЖЕ Й ДІТИ ХОЧУТЬ!?

В румунському місті Галач 13-літний Кирило Чоботарію полюбився з того самого віку Доркою Жонеску. І то не лиш полюбились, але постановили пібратися. Та коли про це сказали родичам — ті, замісць дозволу, дали їм добре в шкіру. Тоді молоді новоженці втікли з хати, задумуючи втікти до Польщі і там зажити разом. Поліція однак догонила їх, завернула до дому, а тут знов родичі справили їм лазню. Чи відхотілося їм після цього женячки — не знати. Виходить, що в циганській державі усе йде на бакир.

МАТИ — ПОТВОРА.

В Ченстохові арештовано Гелену Піперову під замітом убивства. Жінка ця підчас неприсутности мужа, який виїхав до Франції на заробітки, почала підкохуватися в якімсь смаркачу, а вислідом цього була дитина. Боячися, щоб муж про неї не довідався, Піперова задушила її і почала варити. Підчас цього поліція її прилапала. Піперова призналася в суді, що дитину вона опісля хотіла зїсти, щоб ватерти по ній слід.

АБДУЛЬ ЕЛЬ-КРІМ НА ВІДПОЧИНКУ.

Бувший вожд мароканських повстанців Абдуль Ель-Крім, якого французький уряд оселив на острові Маґадаскарі, живе в розкішній віллі. З нудьги від безробіття він став доглядати квіти в свойому саді та пильнувати, щоби розвести як найліпші породи їх.

КУРКА ВИХОВУЄ КОТЯТ.

Не маючи своїх власних курчат, одна кітка в Корсікені, стейту Тексас, прогнала кітку від маленьких котят. Сама ж сіла в захованку до них, стараючися годувати їх із свого дзюба, ніби курчат. Материнський інстинкт довів навіть курку до засліплення.

ЗАГИНУЛО 200 РИБАКІВ.

Біля Японії пройшла на морю страшна буря, що зветься тайфуном. Рідко буває, щоб який корабель, захоплений нею на морю, не загинув. Але останнього разу, хоч і з тяжкою бідою, врятувалося три грузові кораблі, що прийшли до порту. 200 рибаків, що на своїх човнах ловили рибу на повнім морю, мабуть усі загинули. За ними пошукують літаки.

САМ ЗАБИВ СИНА.

Російський летун Володимир Орловський відповідав недавно перед судом за вбиття власного сина. Тут боронився він тим, що син його вродився божевільним і мимо всіх старань та лікувань остав таким на далі. Будуччина божевільної дитини наповняла розпукою серце батька й матері і довго-довго боровся він з совістю, заки рішив, що краще вбити сина малим, ніж мавби він піти у світ калікою та поштурховищем. Колиж ще і сусіди похвалювали такий намір нещасного батька — Орловський сина вбив. Суд зрозумів біль батьківського серця і нещасний чоловік зістав увільнений від якоїнебудь кари.

БАНДИТИ Й БАНДИТИ.

Перемиський „Український Голос" пише: „В кождому числі нашої часописи даємо щось в роді статистики нападів; раз, щоб остерегти людей, друге, щоб звернути увагу влади на неможливі відносини у нас. Не робемо цього з приємности але з важкого обовязку. І з того тижня маємо свіжі факти: Чотирох братів-бандитів, а саме Микола, Василь, Іван і Дмитро Сташкевичі, підпивши собі на весіллю, почали робити галабурду. Під руки попав їм Василь Городецький, 22-літний парубок з Рівної, пов. Ліско, і того бандити пробили ножами на смерть. — Антін Русівський, згінник по фаху, їхав до Судової Вишні з Никлович. В лісі Буковичі зустріли його бандити і, погрожуючи револьвером, зажадали грошей. Антін не втратив притомности, а почав пужалном гаратати обох опришків. Опісля затяв коні і втік. За ним посипалися стріли. Одна з куль застрягла Антонови в карку, але він щасливо заїхав до хати.

ХИТРИЙ ПЛЯН — І МИШ.

В Мінхен у Німеччині судять тепер внука письменника Шіллера за ошуканство. Панок цей мав вислати одному з золотареви до направи нашийник, який обезпечив від крадіжи на почті на 60,000 зол. Замісць нашийника вложив він до скриночки миш, в тій надії, що вона перегризе діру, а тоді він зажадає відшкодування. Тимчасом миш згинула і золотар, отворивши скринку, найшов тільки її трупа. Асекураційне товариство завізвало Шіллера до суду за обман. А тому все булоб удалося якби не ота здохла миш.

МРІЇ ЛАТВІЙСЬКИХ ПОЛЯКІВ.

Литовська преса принесла незвичайно інтересну вістку, яка свідчить, що й дрібна Латвія загрожена плянами польських поселенців у тій державі. „Лєтувос Аідас" доказує саме на підставі конкретних даних, що недавно відбулася за кордоном таємна конференція польських поміщиків у Латвії, на якій вирішено на випадок проголошення польської федераційної держави зробити „повстання" в Латвії та насильно прилучити цю країну разом з столицею Дінабурґом до польської держави.

Цю вістку спростовує тепер польська преса, називаючи її литовською провокацією.

ДВА ВИПАДКИ СМЕРТИ НА ВІДПУСТІ.

На цьогорічнім відпусті в Уневі (пов. Перемишляни) як і кождого року приїхали Жиди з каруселею. І нещастя хотіло, щоб підчас шаленого обороту каруселі висунулася з сидження доросла дівчина, впала на землю й убилася на місці; одна жінка знову сіла на каруселю з своєю маленькою дитиною. Жінці вправді нічого не сталося, але мале дитя не видержало скорого обороту й умерло на руках матері. Отак наші прочане йдуть на відпуст і замісць Богу помолитися, спомагають жидівських спекулянтів і за це платять власним життям.

ДЕШЕВА ПРОГУЛЬКА НА ЛІТАКУ.

Літаки вже стали такою буденною річю, що у Франції звичайні прогульки почали робити ними. Так наприклад за 60 долярів літаком обвезуть понад ліпшими частинами й містами Франції на південь від Парижа. Уся подорож має 1500 миль простороні.

ВИСИЛЕННЯ НЕВИГІДНИХ ЧУЖИНЦІВ.

Польське міністерство внутрішніх справ зарядило виселення з меж Польщі пятьох Москалів з Вільна, яких признано „невигідними". Виселенцям полишено два тижні часу на полагодження їхніх родинних справ. Вони звернулися до латвійського посольства з просьбою дозволити їм замешкати в Латвії.

ПАРУБОЦЬКІ ПОРАХУНКИ.

В селі Коневі, пов. Добромиль, жило двох парубків, Корбяк Михайло і Погорілець Володислав. З якогось часу одначе оба посварились і Погорілець заприсяг пімсту свому ворогови. Якось вертав Корбяк лісом з товаришами, а Погорілець засів на нього і вистрілив. Куля влучила Корбяка в саму скрань і він упав на місці трупом. Погорілець, арештований, навіть не крутив, але відразу сказав: „Я мав з ним свої порахунки".

ВЕЛИКІ СТРАТИ В АНГЛІЙСЬКОМУ ЛЕТНИЦТВІ.

На протязі біжучого року в Англії загинуло більше ніж 50 летунів. Більшість з них була ліпшими в тім фаху.

ЗНОВУ ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА В ПОЛЬЩІ.

В Бидгощі впав військовий літак та розбився на кусні. Обидва летуни, що находилися на ньому, віднесли тяжкі рани.

В ПОЛЬЩІ КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ

В ЛОДЗІ ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК 200,000 РОБІТНИКІВ. ВІЙСЬКА ОХОРОНЯЮТЬ ПОЧТУ, ТЕЛЕҐРАФ ТА ИНШІ ДЕРЖАВНІ УСТАНОВИ. СТРАЙКАРІ РОЗБИЛИ ДЕСКІЛЬКИ ТРАМВАЄВИХ ВАҐОНІВ. В СУТИЧЦІ З ПОЛІЦІЄЮ БАГАТО РАНЕНИХ.

БЕРЛІН, 15. жовтня. — 200,000 лодзьких робітників розпочали загальний страйк для підтримки домагань ткачів.

Одинайцятигодинні переговори з промисловцями, про підвищення платні робітникам на 25%, не дали жадних наслідків.

На страйк вийшли не лише робітники з фабрик та заводів, але й робітники всіх установ публичного користування. В Лодзі все життя завмерло. Трамваї не ходять, почта, телеґраф, телефон, ґазовні, пекарні, всі міські установи, а навіть шпиталі не функціонують. Жадна ґазета не виходить.

Всі улиці наповнені страйкуючими робітниками, поліцією та військом.

Коли старші службовці хотіли пустити в рух трамвай, то страйкарі знищили дескілька ваґонів. Лише поліція припинила розгром трамваїв, поранивши багато робітників.

Працює одно міське бюро здоровля, що видає харчову домогу 25,000 найбіднійшим роднам страйкарів. Уряд вживає репресій, щоби це бюро припинило свою працю й не видавало харчів голодним робітничим дітям та жінкам.

БОЛГАРІЯ НАПЕРЕДОДНІ КРІЗИ.

МАКЕДОНСЬКА ВНУТРІШНЯ БОРОТЬБА РОЗКОЛОЛА БОЛГАРСЬКУ АРМІЮ НА ДВА ВОРОЖІ ТАБОРИ. У СОФІЇ АРЕШТОВАНІ МАЙЖЕ ВСІ ФЕДЕРАЛІСТИ МАКЕДОНЦІ.

СОФІЯ, 15. жовтня. — Завзята міжусобна боротьба Македонців самостійників з федералістами пхає Болгарію в нову політичну крізу. Болгарська армія розкололася на два ворожі табори.

Після того, як вожд самостійників Міхайлов проголосив вирок смерти всім федералістам Македонцям, усіх їх арештовано в Софії. Цим болгарський уряд хоче забезпечити Міхайлова перед федералістами.

Таке поступовання уряду показує, що він підтримує самостійників Македонців, а це може викликати для Болгарії не лише внутрішню, але й зовнішню крізу.

В НІМЕЧЧИНІ СТРАШНА РОБІТНИЧА КРІЗА.

ДО МАСИ БЕЗРОБІТНИХ ПРИБАВИЛОСЯ ЩЕ ПІВ МІЛІОНА РОБІТНИКІВ. ОДНІ З НИХ ВИЙШЛИ НА СТРАЙК, А ДРУГІ ЗВІЛЬНЕНІ З ФАБРИК. РОБІТНИЧА КРІЗА ОХОПЛЮЄ ВСЮ НІМЕЧЧИНУ.

БЕРЛІН, 15. жовтня. — Тепер Німеччина переживає страшну робітничу крізу. Два тижні тому вийшло на страйк 50,000 докових робітників. На протязі останнього місяця звільнено з робіт у ткальній індустрії теж 50 тисяч, а в наступнім тижні має бути локавт ще 150 тисяч робітників ткальної індустрії.

Причина цьому це дуже дороге життя в порівнанню з робітничим заробітком, а з другої сторони загальна економічна кріза Німеччини, що тягнеться завдяки репараціям.

ФОРДОВА ФАБРИКА В ІРЛЯНДІЇ.

ФАБРИКА В МІСТІ КОРК БУДУВАТИМЕ ТРАКТОРИ. КІЛЬКІСТЬ РОБІТНИКІВ НА ФАБРИЦІ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ВДВОЄ.

ДАБЛИН, 15. жовтня. — Від якогось часу в місті Корк, в Ірляндії, працює автомобілева фабрика Форда. Багато було таких, що не вірили в можливість успіху Форда в бідній Ірляндії й все думали, що він свою фабрику скоро замкне.

Але тепер стало відомо, що Форд на своїй фабриці буде виробляти трактори для всього континенту Европи. Тому замісць зменьшення робітництва він побільшує число його до 2,500. Дескілька інжинірів з Ірляндії розроблюють тепер у Дітройті пляни для поширення фабрики в м. Корк.

УГОРЩИНА БУДЕ МАТИ КОРОЛЯ.

ПРЕМІЄР-МІНІСТЕР ЗАЯВИВ, ЩО СКОРО В УГОРЩИНІ БУДЕ ПЕРЕВЕДЕНЕ РЕФЕРЕНДУМ ДЛЯ ВИБРАННЯ КОРОЛЯ.

БУДАПЕШТ, 15. жовтня. — Бетлем, угорський премієр-міністер, заявив, що Угорщина має скоро перевести референдум для вибрання собі короля.

Після повалення большевицького уряду в Угорщині проголошено монархію, а на тимчасового реґента призначено адмірала Горті. Наслідником угорського престолу є старший син помершого австро-угорського імператора Кароля, Отто. Але премієр-міністер та його партія є проти Оттона. Вони хочуть мати королем архикнязя Альбрехта, сина архикнязя Фридриха Габсбурґа. Його Мадяри числять своїм, бо він походить з тої лінії родини Габсбурґів, що віками жила на Угорщині.

ТРОХ ЗАСУДИЛИ НА КАРУ СМЕРТИ.

СУДИЛИ БАНДУ, ЩО ЗАБИЛА СИРІЙСЬКОГО АРТИСТА ТА ЙОГО ДРУЖИНУ АМЕРИКАНКУ.

БЕЙРУТ, 15. жовтня. — В липні місяці тут убито в страшний спосіб сирійського артиста Салебі та його дружину Американку. За це вбивство заарештували 18 душ, запідозрених в убивстві.

На суді доказано, що три з них безпосередньо брали участь в убивстві, узброївшись шаблями, ножами та пістолями. Цих безпосередних убийників суд засудив на смертну кару, чотирох засудив на досмертну вязницю, а пятьох на 15 років кожного.

В ЧОВНІ ПЕРЕЇХАВ ОКЕАН.

ГІБРАЛЬТАР, 15. жовтня. — Сюди приплив з Ню Йорку на маленькому човні Американець Е. Мейлс, що задумав сам один їхати в маленькому човні довкола світа.

Подорож з Ню Йорку до Гібральтару тривала 45 днів. Далі він направиться через Середземне море в Суеський канал та в Індийський океан.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬЩА ЗНОВА ЗИЧИТЬ

З Варшави приходить вістка, що Польща знова робить переговори з американськими, анґлійськими та французькими банкирами за нову державну позичку.

Покищо переговори ще не покінчені й подробиці умови ще не відомі. Кажуть вістки, що переговори зводяться тепер до питання німецького посередництва, але се відай тільки звичайна польська гра на антинімецьких почуваннях аліянтських банкирів. Правдоподібно богато важнійшою справою є питанне вжитку сих гроший та їх економічне забезпечення.

Щодо економічного забезпечення, то Польща покликується на своє поправлене економічне положенне, а саме на гарні послідні пільні збори, на зменченне безробіття та зменченне некорисної для неї надвишки в заграничній торговлі. Так воно виходить зі сторони Польщі, але тут не трудно вичитати з біжучих політичних та економічних обставин Польщі, що вона жие тепер економічним рабунком загарбаних непольських країв.

Найкращим забезпеченнем позички булоби відповідне зужиття позичених грошей. Але чи може Польща зужити позичені гроші на економічні цілі? На піднесення рільництва, торговлі, промислу? Серед теперішних умов се неможливе. Нещастем Польщі є її широкі непольські краї, невдоволені з польського панування, готові кождої хвилі до виступу проти неї. Польща душить непольські народи, а для сього вона мусить удержувати величезну постійну армію, масу поліції, жандармерії, шпигів, суддів і других адміністраційних функціонарів. Поза границями вона мусить удержувати бюра пропаґанди, польонофільські ґазети й орґанізації. Сі непродуктивні маси пожирають більшу частину державних приходів Польщі та доводять її до хронічних недоборів. Тому Польща мусить зазичатися за границями краю, але зазичаеться вона на непродуктивні цілі. Се так, немовби господар позичав не на поправу свого господарства, але на удержанне служби, яка тільки й те малаби робити, що стерегти його перед нападом його пасербів, яких він ограбив.

Відомо, того рода господарка положення населення під польським положеннем не поправить. Хоча заграничні польонофіли будуть горлати, що положенне в Польщі поправляється, мимо сього від таких позичок буде житися краще тільки офіцирам, доставцям армії й шпигам. Положенне держави мусить мимо позички погіршатися, як погіршалося колись положенне других держав, опертих на гнеті народів у нутрі та на позички поза границями на нібито економічні цілі, а на ділі на кошти держання угнетених народів у неволі.

ОКУПАНТИ ВСІ ОДНАКОВІ

Чехословаччина не краща від польського наїздника. — Використовує природні багатства Закарпатської України, денаціоналізує її і кольонізує. — За те може надіятися подібного до Австро-Угорщини кінця.

Здавалося, що Чехи, котрі виросли в австрійській школі і котрі причинилися в многім до розвалу бувшої австро-угорської держави, навчилися дещо з історії недавної минувшини. Чехи знають найкраще, що найслабшою стороною бувшої Австро-Угорщини було неполагоджене національне питання. Якраз це питання заважило найбільше на розвалі Австро-Угорщини. Якраз це нерозвязане питання довело до упадку сорок кількаміліонової держави і до визволення Чехів та повстання чехословацької держави.

Здавалось би, що Чехословаччина, що заступала в Европі по Польщі друге місце давної Австро-Угорщини, возьметься дещо розумнійше до розвязки національної проблеми у себе дома, маючи за собою такий сумний досвід з бувшою Австро-Угорщиною. Та виходить, що історія Австро-Угорщини Чехів у практиці багато не навчила.

Чехословацька держава має тепер около 14 міліонів мешканців, а самих Чехів без Словаків є малощо більше як 6 міліонів. Чехи становлять отже меншість. Держава, що має 14 міліонів мешканців, має 3,500.000 культурних Німців, що заселюють найбільш індустріяльну полосу. До Чехословаччини прилучено ще й Закарпатську Україну з пївміліоновим українським населенням. Прилучено на тій згоді, що Українці дістануть повну автономію, що будуть могли там свобідно розвиватися і бути господарями на своїй землі.

Самі Чехи не вірили в те, що їм вдаться задержати Закарпатську Україну довший час. Вони хотіли її придержати, щоби потім віддати її добровільно українській державі. Їх бажання було бути в безпосереднім звязку зі сходом.

Та тепер Чехи розгосподарилися вже на Закарпатті так, як би там були правними господарами з діда прадіда. Закарпаття убожіє щораз більше. Землю обіцяли дати голодним на землю селянам, слеહоч переведено якусь земельну реформу, хоч розпарцельовані двірські добра, то землі наш селянин все одно не дістав. Раз не мав за що купити, а по друге його і не допустили до цего. Землю роздали чеським зайдам кольоністам. Себто Чехи поступили так як і поступає польський наїздник, коли роздає українські землі мазурам.

Польща позапродувала наші ліси в Карпатах заграничним фірмам, а Чехи віддали ліси графа Шенборна на 40-літну експльоатацію французько-бельґійським капіталістам. А це величезні ліси, бо становлять одну девяту Закарпатської України.

Всі уряди на Закарпатті переповнені чеськими зайдами. Наших людей змушують вчитися по чеськи. На тій мові з ними урядово говорять і на тій мові кажуть їм писати подання, якщо хто хоче числити на це, щоби поданне було дійсно розглянене.

На Закарпатті панує між населеннем велика нужда, а ту нужду використовують чеські аґенти до цього, щоби деморалізувати нарід, щоби виховувати таких, що за шмат котбаси і рідну маму продалиб.

З того, що на прибитій і національно мало свідомій Закарпатській Україні поширилося москвофільство, Чехи витягають таку консеквенцію, що замісць української чи там руської мови пхають чеську Бо де двох беться — третий користає. Чехи ще пособляють тій боротьбі, ще самі піддержують баламуту, як і піддержують релігійну боротьбу, щоби відвернути загал від боротьби з чеською окупацією.

Празька Академія Наук вирішила, що автохтонне населення Закарпаття українське, але це не переконує уряд ні чеських урядовців на Закарпатті. Маємо тут образ того самого, що було в давній Росії. Мимо рішення Петербурської Академії Наук, що визнала українську мову самостійною, уряд і вся Росія уважали тоді Українців за „Малоросів". Те саме діється тепер і в Польщі. Вже навіть за бувшої Австрії вибороли ми собі були те право, що офіціяльно не писали про нас як „рутенів", а тільки як Українців. Та коли Галичина підпала під Польщу, польський уряд зробив з нас знова „Русінуф" і не дозволив навіть в книжках уживати слова: український. Ту назву викинено зі всіх шкільних підручників, що їх видається за дозволом влади. Те саме роблять тепер тепер Чехи на Закарпатті. Замісць щоби піти за рішеннем їх власної Академії Наук, вони йдуть тою дорогою, якою йшли чорносотенці-обрусителі. Не диво, що українські школи зникають, а на їх місце ростуть як гриби по дощі — школи чеські.

Великим чехізаційним осередком стала тепер армія. Українських хлопців з Закарпаття пакують в місця з чисто чеським населенням і там держать їх півтора року. Наших, по більшій части неграмотних хлопців, вчать там чеського письма. Там їх вчать чеської історії і виховують їх в чехословацькім дусі. Війско стало школою, в якій виховують будучих яничарів. Бо коли хлопці вернуть з війска, то тоді з погордою відносяться до свого. Українських книжок чи ґазет не мають, а чеські насилають їм даром. А найгірше те, що нема ніодної політичної партії на Закарпатті, якаб пробувала взятися за боротьбу з чеським обрусіннем. Політичні партії вдержуються головно грішми чеських партій і стоять на їх услугах та скачуть так, як вони заграють. Все те використовує окупантська влада до цего, щоби здушити справу автономії і всякий самостійницький український рух. Та він мимо цего зростає. Люде бачать, що навіть примітивної автономії їм не дістати. Вони бачать, що тут треба їм або здатися на національну смерть, або виповісти війну окупантам і стреміти до відорвання Закарпаття і прилучення її до українського пня. Ця ідея проявляється чимраз сильніще в ріжних формах. Маємо вже там гарні видавництва, які пропагують ідею української державної самостійности і соборности. Нарід скорше чи пізніще прийде цілком розумово до цеї розвязки як одиноко розумної вже з чисто соціяльних зглядів. Бо тільки в одній Соборній Українській Державі зможе Закарпаття свобідно розвиватися, а його природні багацтва будуть іти йому самому на користь, а не зайдам з Праги.

А коли та свідомість зросте в масах, нічого не поможе Чехословаччині її окупантська тактика. Вона зазнає тої долі, яку дізнала Австро-Угорщина.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

454.

Рочестерські Союзовці ладяться до спільного підприємства.

Всі відділи У. Н. Союза в Рочестер, Н. Й., вибрали спільний комітет, який має занятися підприємством на дохід Сиротинця-Захисту нашої орґанізації. Се підприємство відбудеться в суботу, 10. листопада б. р., в Амалґамайтед Гол, при вул. Клінтон. До згаданого комітету ввійшли: Текля Дуда (від. 36), М. Бінашевський (від. 217), Балацький (від. 269), Д. Коритко (від. 289) і О. Луців (від. 316). Крім тих представників з кождого названого відділу входить до комітету ще по три особи.

Наради того повного комітету відбудуться в льокалю тов. Вільних Козаків, 102 Джойнер стр., дня 23. жовтня ц. р., в год. 7.30 вечора. На тій нараді обговориться подрібно, хто і чим має занятися на проектованім балю.

Вибраний до сеї справи комітет старається всіма силами, щоби дохід із того підприємства був як найбільший, тому просить усю рочестерську громаду, щоби вона в день 10. листопада не уряджувала вже ніяких окремих підприємств. Нехай уже та одна днина в році буде присвячена в цілости Сиротинцеви У. Н. Союза! Хто розуміє значінне такої інституції для американської України, той послухає нашої щирої просьби і не пожалує свого труду для українського народного Сиротинця в Америці. На нашім балю буде можна весело забавитися, бо першорядна музика грати-ме скочні танці аж до пізної ночі. Місцеві й околичні Українці! Поможіть добрим людям розпочати як найборше будову Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, бо се вийде на користь не кому иншому, а нам самим.

Д. Коритко.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20. жовтня, в годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прибути на сі збори, бо є важні справи до полагодження. — Р. Рубльовський, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє, що мітінґ відбудеться в год. 1-ій пополудни, в неділю, 21. жовтня, в гали церковній, 127 Парк ул. На порядку дня звичайні місячні наради. Проситься прибути на час. — К. Марущак, предс.; Н. Хабінець, секр.

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(26)

— Сумне тільки одно. — Хмельницький додав — Його обікрали так, що він з великого багатиря став майже жебраком і таким пішов з сином в світ за очи. У Львові ніхто не знає, де він тепер і чи взагалі живий. Шкода, що він десь занапастився. Я мав надію, що він, будь що будь твій батько, таки затужив за власною дитиною і простив тобі твій нерозважний крок, який ти зробила з браку досвіду. Тоді я бувби йому сказав, що ти у мене... Хоч, правду кажучи, я потерпав, що він зажадає, щоби я тебе віддав йому.

— Ви потерпали? Та чого?

— Бо я не маю охоти пустити тебе від себе.

— Нащож я вам потрібна? Катря і Оленка вже не потребують мене, Юрко підростає.

— А я що? Мене нема тут?

— Ви ще старші, ніж ваші діти. Вам нянька хіба вже давно була непотрібна.

— Колиж бо... чоловік не лиш зачинає свій вік дитиною, але й кінчить його... дитиніючи. І тій і сій дитині потрібна опіка.

— Маєте стару Ксеньку, — Олена замітила паленіючи.

— Тааак? До Ксеньки мене відсилаєш? А я дурив себе, що буде инакше... Але про се побалакаємо иншим разом... Бо далі так, як тепер є, не може бути... Тут нічо лихого не сталося? Ніхто не приходив до мене?

— Приїздив Чаплінські.

— Хоч знав, що я у Варшаві? Чого хотів?

— Не скажу, бо я до него не вийшла. З Ксенькою не хотів балакати, кажучи, що вона до такої справи задурна.

— Треба було вийти до него.

— Я боялася.

— Та чого? Не зївби тебе.

— Він якийсь такий чудний...

— Не так чудний, як дурний. Принеси мені що закусити. І спрагу маю.

Олена вибігла, думаючи:

— Про що він хоче балакати зі мною? Що він загадав, коли каже, що далі так не може бути? Чи має для мене жениха? Чи може?... Він з часта позирає на мене таксамо, як Чаплінські. Тільки обережніше і не так нахабно. Як прийдеться вибирати між ними обома, то... Вони оба вдівці... Чаплінські молодший, але... Хмельницький спас мене. Я неначе його невільниця. Я обовязана сповнити кожде його жадання, хоч би й без попа... Що то думати про вибір! Для мене нема вибору... Впрочім, хто знає, чого Чаплінські хоче від мене? Може такого, що Хмельницький соромився, бодай доси, сказати мені. В такім случаю мені вже ліпше лишитися тут. Бодай не буде поговору. Доси не було, то й не буде. Люди знають, що я тут наймичка до дітий... Але він каже, що далі таке не може бути. Що побалакає зі мною... Може він ждав, щоби я сама зачала? Щоби я сама накинулася йому. Його очи нераз так допитливо спочивали на мені. Але що я до сеї пори не напихалася, ні своїм поведеннєм не заохочувала його, тому у него мабуть вже терпцю не стало... Бо сумніваюся, чи він думає про вінчанне. Вже тоді, коли мене віз сюди, говорив мені, що люди сміялисьби з і старого, діти косо дивилисьби на него. Тільки, як би у него таке взагалі було на умі, то вже давно, зараз з самого початку, бувби виїхав з тим. Чейже знає моє минуле і знав, що зі мною не потребує церемонитися. Коби, як вже має забалакати про се, забалакав зараз, щоби я знала, як поводитися з Чаплінським.

Вернула до сотника з горівкою, хлібом, мясивом і медом. Сотник стояв на середині комнати, держачи в руках якусь коробочку.

— Ти не береш від мене ніякої плати, бо ти не наймичка. Ти неначе... ну, ти наша.

— Та я не беру плати, бо й не хочу, і не вільно мені брати. Я цілком ваша.

— А не забудь того, що-сама тепер сказала. Що ти цілком моя.

— Я... я не знаю, як ви се розумієте, — сказала паленіючи. — Я була в ясирі, ви...

— Иншим разом скажеш мені, як ти розуміла, я скажу тобі, як я розумію. Тепер бери отсего гостинця і йди до своєї комнати. За хвилю прийду подивитися, чи дібране. Як ні, то відміняю, бо незабаром ще раз буду у Львові.

Олена відійшла. Надбігли діти. Хмельницький і їм попривозив гостинці, та пороздавав. Сів за столом і покріплявся.

— Хиба вже готова — подумав покріпившися і пішов до Олени. — Чи ти вже готова? — спитав застукавши у двері.

— Готова! — Олена відгукнулася.

Відчинив двері і увійшов. На середині комнати стояла Олена з сияючим лицем, з очима, від котрих била дитиняча радість. Стояла в празничнім одязі, причепурена привезеним гостинцем. На шиї намисто, в ухах серіжки, на раменах золоті бляхи, обсипані цвітами. Кинулася до його рук цілувати. Хмельницький сховав руки за спину і забалакав з докором.

— Та в руки? Або я твій тато?

— Та ви мені за тата.

— І за тата не хочу бути тобі. Розумієш?... тобі!

— Якжеж я вам подякую, як віддячуся?

— Як хочеш цілувати, то не в руку. Чейже я ще не такий старий дід. Тоді, коли я тебе витягнув з турецької біди, я також не був молодим парубком, а ти...

— Бо тоді з радости я не знала, що роблю і не думала що личить, що не личить.

— Пусте, не личить! Тут нема свідків. Я нікому не розкажу, як тепер повториш. Колиж питаєш, як мені віддячиш, то я скажу тобі тільки одно: Віддячишся, як будеш мені вірна.

— Або я доси не служила вам вірно? Не знаю, як мені бути ще вірнішою.

Хмельницький обняв її за шию, поцілував лице і відступив від неї.

— Прийде пора, то сама будеш знати, як, — Хмельницький відповів, звертаючися до дверий.

— Ви казали, що хочете балакати зі мною, бо далі так не може бути. Я не знаю, що то таке було, що далі не повинно бути.

— Тепер ще не пора. Я що лиш приїхав з далекої дороги. Вперід мушу полагодити ріжні важніші й пильніші справи.

Він вийшов. Вона далі стояла на середині комнати, натискаючи руками филюючі груди, бо гадала, що серце розсадить їх.

— І я далі не знаю, на чім стою! — говорила до себе. — Я гадала, що вже нині рішиться моя доля. Що се, до чого таки мусить прийти, прийде зараз, вже нині. Я гадала, що на се той гостинець, що він вже нині припечатає мою долю. Бо з його очий бухав огонь, коли вдивлявся в мене. Се просто чудо, як він міг перемогти себе!... Хиба справді думає по християнськи?... Коби бодай не воловодив, бо Чаплінські ось-ось вийде зі своєю забаганкою. Коби тільки знати, чи підстароста хоче по християнськи. Як ні, то відійде з нічим. Волю тут. І Хмельницький бодай має право до мене.

На другий день Хмельницький поїхав до Кричевського. Розказав йому про авдієнцію у короля і показав королівську грамоту на Суботів.

— Чи не запізно? — Кричевський замітив. — Треба було ще за життя небіжчика гетьмана. Він бувби вшанував королівську волю. Не виключене, що бувби сам вписав грамоту в ґродських книгах

— Хтож знав, що він так скоро покине той світ! — Хмельницький відповів. — Як добирали членів депутації, то я гадав, що він буде з нами у короля, та що сам промовить за мною. Може його син не схоче задиратися з королем...

— Побачимо. Покищо знаємо, що він в однім не вдався в батька. Він лютий ворог козаків. Як ще схоче королеви дошкулити, то ся грамота не лиш не поможе тобі, але навпаки, пошкодить. Схоче показати королеви, що поки він живий, то не король, а він паном сеї королівщини. Отже саме тому, що король дав тобі грамоту на частину староства, коронний хорунжий відійме ту частину від тебе.

— То хіба, покищо, тої грамоти не буду нікому показувати... Не знаєш, чого Чаплінські їздив до мене, хоч знав, що я виїхав до Варшави і не так скоро верну?

— Не скажу. Я взагалі не знав, що він їздив до Суботова. Він тепер що днини в Авумка. Спитай його самого.

Хмельницький пішов до шинку, але Чаплінського там ще не було. За те було пару колишніх старшин, котрих Поляки по введенню в р. 1638. нової конституції для козаків заступили Ляхами. Вони знали, що депутація вернула з Варшави, отже надіялися почути від Хмельницького, що ся депутація привезла.

— Стіни мають вуха, — Хмельницький шепнув, присідаючи до них. — Та деревляна стіна за моїми плечима, тільки тонка дошка. Як не Авумко, то Чаплінські, як не Чаплінські, то Дачевскі сидить за нею на підслухах.

— Чомуж ти давніще не перестеріг нас? — спитав Богун, таксамо шепотом. — Я дивувався, відки зараз на другий день Чаплінські знав, про що я тут балакав з Данилом Нечаем. Щасте, що се не була ніяка тайна.

— Бо я сам не знав. Аж перед самим виїздом до Варшави, коли я тут балакав з Несторенком, хтось за стіною пчихнув. Якби тут була груба стіна, то не булоби так добре чути. У короля, що можна було, се ми виторгували. Розкажу вам в безпечнішім місци. Тепер скажу тільки се, що можна голосно, бо за стіною безпечно хтось на підслухах.

Хмельницький став розказувати голосно:

(Кінець буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ДОБУТИ СТАЛІ ФОНДИ НА РІДНУ ШКОЛУ.

Про Рідну Школу, її діяльність і значіння не треба мені розводитися в ґазеті, бо кождий і мало свідомий Українець загально знає, що нам дає школа, особливо коли вона рідна.

Українець, чи Українка признає її потребу. Хочу лише порушити справу фондів Рідної Школи, котрі то фонди по моїй думці повинні бути бодай по части фондами американських Українців.

Як знаємо з часописей, Рідна Школа вислала до Америки свого делеґата, котрий мав би представити нам, американським Українцям, стан Рідної Школи, її значіння, діяльність, та взагалі всі справи, що відносяться до Рідної Школи. Він має також представити просьбу наших братів і сестер в справі допомоги для тоїж школи. Бо до когож вони мають удатися, як не до нас, Українців за океаном. Ми живемо собі тут бодай спокійно, без переслідувань і заборон, тут можемо йти у всім вперед, коли лише ми на те спосібні.

Коли слідимо за голосом українських ґазет в Америці зауважимо, що наші ґазети та одиниці мають до Рідної Школи ріжні домагання, але кожда ґазета чи одиниця заявляється за Рідною Школою, хоч би зі зміненою управою того товариства і т. п. Раз всі признають Рідну Школу, то значить, що Рідна Школа в краю заслугує на попертя від американських Українців, без огляду на їх політичні переконання, бо Рідна Школа не є політична справа, а культурна.

Задля того, що в її управі є такі чи инші люди, нам не можна дивитися з заложеними руками на загибель Рідної Школи що її такім довгім істнованню.

Нам треба їй помогти тепер і помагати далі. Але коли в наслідок приїзду делеґата збереться жертви і зложиться їх на руки делеґата або через яку орґанізацію, то се означає, що ми вже допомогли Рідній Школі.

Бо Рідна Школа потребує сталих фондів, а щоби мати сталі фонди, треба нам придумувати, яким способом можна такі фонди збирати. На мою думку булоб дуже добре, колиб до такого діла причинились українські бизнесмени без огляду на їх переконання і політичні погляди, а українське громадянство їм допомогло би.

Є українські бизнесмени як в Ню Йорку так і на провінції, що на народні цілі не то мало, але цілком нічого не дають. Я, як бизнесмен, позволю собі сказати (а бизнесмени нехай мені вибачать), що взявши під увагу всі жертви і порівнати бизнесменів з робітниками, то побачимо, що свідомий український робітник дає більше на народні цілі, ніж український бизнесмен. Застерігаюся згори, що не всі, але одиниці. Ми маємо право мотивувати нашу маложертвенність піддержкою всіляких політично-партійних цілей. Та коли ходить про школу або яке би не було гуманітарне діло, то ми повинні бути перші бодай по висоті датків. Тому саме ми повинні взяти собі до серця справу постійної помочі Рідній Школі. Щоби прийти до постійної піддержки або сталого фонду Рідної Школи, моя думка така:

1) Завязувати „Комітети Рідної Школи" по всіх містах і місточках в Америці, де живуть Українці і такіж бизнесмени, або навіть чужі.

2) Комітети повинні виробити книжочки (в формі платничих книжочок товариств) і дати кождому членови товариства одну або дві книжочки, залежно від того, в кількох місцях він робить закупи. Комітет має також значки від 1 до 25 центів, котрі то значки Комітет держить у себе під стислою контролею.

3) Кождий член товариства повинен вплинути на свого купця (без огляду на крам і національність) і обзнакомити його з ціллю, та вплинути, щоб сей купець заосмотрив себе в значки від Комітету.

4) При вирівнанню рахунку купець має приліпити стільки значків на книжочку покупця, скільки вимагає процент від закуплених товарів.

5) Коли книжочка виповнена значками, член товариства вертає її свому товариству на засіданню, а товариство передає до Комітету Рідної Школи. Комітет виставляє рахунок купцеви за його значки, коли значки не заплачені купцем згори, а він взяв їх на кредит.

6) Комітет висилає кождого місяця так зібрану суму на Рідну Школу зі застереженнем, що Рідна Школа викаже рахунки, що управа Рідної Школи не перекинула фондів на справу політичну, бо в такім разі висилання дальших фондів стримується на необмежений час, до провірення справи.

7) Українська публика повинна робити закупи передовсім в українських купців, а купці повинні дати на фонд Рідної Школи 2 процент від продажі товарів українській публиці.

8) По зорґанізованню таких 15—20 комітетів треба би скликати зїзд Комітетів Рідної Школи і на тім зїзді повинно вибратися Управу Рідної Школи, котра повинна складатися з не менше 9 членів управи. Всі комітети повинні підлягати вибраній управі і туда посилати свої фонди.

Пропонувавби я також щоб кождий член товариства або і не член, котрий виповнивби значками книжочок на суму $50, за свою працю для Рідної Школи зістав досмертним членом Рідної Школи.

Маю повну надію, що при чесній і щирій праці ми створилиб велике діло. Неодному може се видаватися смішним, або погадає собі, що се буде натяганнем української публики через українських або инших купців. Але я скажу, що воно так не є. Тут нема ріжниці, де наш чоловік купує, бо платити мусить всюди однаково; але чому не дати свому, коли те саме дасться чужому?

Та справа була порушена нюйорськими бизнесменами і по глибшім провіренню всіх обставин прийшли ми до переконання, що Українці лишають міліони долярів в чужих руках, а чужинці за наші гроші будують школи, захоронки, шпиталі і т. п., а в нас не можна і Народного Дому втримати!

Припустім, що такою справою, як я її описав, буде інтересуватися в Америці на велику силу Українців лиш 100.000 Українців. Колиби кождий з них робив закупи через через цілий рік лише на 500 долярів, влучаючи одіж, поживу і т. п., то се представляє суму 5 міліонів долярів, а почислити 2 процент — остає Рідній Школі 100.000 долярів. Се можна осягнути, лиш треба трохи праці і не мішати політики в таку роботу.

Я начеркнув свою думку і думаю, що тут схоче заняти слово бодай кількох наших видніщих бизнесменів, котрі жиють головно з української клієнтелі.

Причинитися українському бизнесменови до такої праці не тільки що не пошкодить, але ще поможе.

Але без попертя наших орґанізацій се не прийметься у нас в Америці.

Незорґанізовання такого фонду може принести велику шкоду для нашого покоління в старім краю, а зорґанізовання такого фонду дасть нашим браттям можливість виховати нове покоління, а нам дасть повне вдоволення, що до сего і ми причинились нашими слабими силами.

Платон Стасюк,

член С. У. Б., Ню Йорк, Н. Й.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ВИБОРЦІВ м. НЮ ЙОРКУ!

Заінтересовання виборчою акцією серед натуралізованих Українців у Злучених Державах взагалі, а в Ню Йорку зокрема, сего року більше, як коли небудь було. Се природна поява. За останніх кілька літ натуралізувалось більше наших земляків, ніж за весь час попереду. До того підростає вже молоде, тут, в Амрециі роджене укр. покоління, для котрого америк. політика з природи своя, близька.

Отсе заінтересовання америк. політикою серед америк. Українців се відрадне явище. Воно засвідчає, що наші земляки зачинають розуміти свої обовязки і свої права супроти нової Вітчини та не думають оставати лиш поштуркувачами „форейнерами" чи „ґриногами", але сягають по свої права, хочуть впливати на управу сего краю, бажають мати голос в громаді, стейті і цілій Унії.

Виявом того змагання є дуже жива участь Українців у сих виборах. Творяться виборчі укр. комітети, ліґи, засновуються нові горожанські клюби, відбуваються виборчі віча і т. д.

Не буде пересадно сказати, що чималу заслугу у викликанню сего руху треба признати „Укр. Демократичному Клюбови" в Ню Йорку, найсильнійшій сего рода орґанізації. Вже при попередних президентських виборах сей Клюб, давши свого представника до Загального Краєвого Демократичного Комітету, збудив заінтересовання сею справою у всіх укр. громадах від океану до океану. Тимбільше се діється сего року.

Не треба вияснити, яку вагу се буде мати для укр. елементу в Америці, коли сей елемент покаже свою чисельність як виборці, се всякому зрозуміле.

Щоби ще більше розбудити укр. виборців в самім Ню Йорку „Укр. Демократичний Клюб" в Ню Йорку скликає на день 21. с. м. (неділя) передвиборче віче, що відбудесь в „Укр. Нар. Домі" при 6. вулиці, о годині 2. пополудни. На се віче запрошено сенаторів Ковпленда і Вагнера з промовами та репортерів америк. ґазет.

Нюйорські Українці повинні явитись чисельно на се віче, не лиш, щоби виявити сим сенаторам і ґазетярам чисельні сили укр. елементу в Ню Йорку, але також для власної користи, щоби поінформуватись про тутешну америк. політику, про ріжниці між америк. партіями, їх програмами, кандидатами і т. д. Се кождому — чи він ситизен чи ще ні — треба знати і розуміти. Тому і неситизени можуть явитись на се віче.

„Укр. Демократичний Клюб" запрашає отже всіх Земляків на се віче, на неділю, 21. жовтня с. р., год. 2. пополудни. 242

ЗА „УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ" В НЮ ЙОРКУ:

Йосиф П. Демчук, предс.
Іван Мартинець, секр.
Мих. Радик, лідер.

Маленька Ірина вперше поїхала з мамою над море і бачить корабель:

— Мамо, мамо, дивися! Льокомотива купається!

—о—

— Таки є щось у любови. Як я залицявся перед шлюбом до моеї теперішньої жінки, хотів я її з любови зїсти. Тепер жалую, що не зробив цього!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Віче в справі допомоги визвольній боротьбі в краю.

Дня 30. вересня б. р. в українській галі відбулося віче в справі допомоги революційній акції в рідним краю.

Віче отворив предсідатель Василь Кушнір. Вступне слово виголосив о. Желіхівський, що щирими словами привитав присутних на вічу.

Закликаючи до жертвенности, він говорив: „Дорогі браття й сестри! Український вічевий дзвін бє на трівогу. З рідного краю, з Західної України, що під Польщею, приходять розпучливі вісти. Ми не можемо спокійно приглядатися тому, як Ляхи намагаються винищити наш нарід. Будьмо готові на кожен поклик. Мусимо памятати за ту матір Українку, що навіть рідного свого сина благословляла на боротьбу за Україну".

Др. В. Клодницький виголосив дуже гарний реферат на тему „Право і сила українського народу". Притім розповів про діяльність Української Військової Орґанізації. Кожде слово бесідника проймало до серця всіх присутніх.

Гром. Катерина Наконечна, що недавно повернулася з Галичини, в живих образах змалювала тяжкі страждання нашого народу, що терпить не лише політичні та національні утиски, але й економічний гнет чужої держави.

Вона розповіла, як тяжко страждають наші мученики-герої інваліди, яких п. Наконечна відвідала у Львові. Обдерті й голодні українські інваліди навіть не мають застеленого ліжка, або накривала, бо вони жиють лише з народних пожертв, а збіднілий край не може їм дати відповідної підтримки.

Після п. Наконечної говорив вдруге др. В. Клодницький, закликаючи присутних до жертвенности. Далі говорив д. Павло Стадник та инші, а о. Желіхівський запропонував зорґанізувати на заклик п. Наконечної жіночий комітет, котрий зібрав би жертви на закупно для 20 ліжок простирал, накривал та білизни. Куплені річі комітет вишле до Львова через Американський Червоний Хрест.

До цього Комітету вибрані: пп. Катерина Наконечна, Анна Терлецька, Анна Велика, М. Скоропад, А. Скалоцька й А. Мазовіта. Нарешті переведено збірку на потреби Української Військової Орґанізації.

Жертвували слідуючі: Панна Катерина Наконечна 5 дол.; П. Ґольгун 2 дол.; по 1 дол.: о. О. Желіхівський, В. Гасій, И. Сабат, В. Гогош, П. Черкас, І. Бородайкевич, Іван Єдлінський (з Джерзи Сіті), Анна Терлецька, П. Єдлінський, Катерина Заблоцька, М. Вольчинський, А. Галушинський, Т. Козак, А. Саґан, А. Савчак, І. Морозко, К. Кузьма, М. Бородайкевич, Г. Купецький, Г. Сидор, А. Забитовський, М. Александрович, Т. Мазовіта, С. Каламан, І. Сойка, І. Терлецький (молодший), Анна Велика, О. Шеґеда, Г. Бірбан, Т. Бойко, А. Кривий, Г. Білецький, І. Сабат, І. Александрович, др. В. Клодницький, В. Кушнір, М. Скоропад, П. Стадник.

Разом зібрано 45 дол. Розходу було 10 дол. Вислано через „Обєднання" 35 дол. для Військової Орґанізації.

Потім предсідатель В. Кушнір подякував присутним за жертви, а бесідникам за реферати.

По замкненню віча відспівано „Не пора" і „Ще не вмерла".

Вічевий Комітет: **Василь Кушнір,** предс.; **Матвій Скоропад,** кас.; **Павло Стадник,** секр.

Др. Волод. Клодницький.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВІЙ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

(Передрук заборонений). (24)

(Продовження).

Цим самим оправдував Лок другу англійську революцію в 1688. році, вислідом якої було відновлення англійської монархії із Вільгельмом оранським на чолі.

У свойому творі Лок аналізує рівнож **прероґативи,** себто до певної міри надправя короля, яким і до нинішнього дня користуються деякі монархи. До тих прероґатив можна зачисляти: **право помилування, завішування чи санкцію законів та нераз і видавання законів-розпорядків** (головно, як законодавче тіло не скликане). Такі привілеї корони намагається Лок по змозі як найбільше ограничити. На його думку законодатна влада-сила стоїть на першому місці. Монарх натомісць, як виконавчий орґан державної сили влади, не має права видавати ніяких розпорядків-законів. **Король, на думку Лока, відповідає перед законом, бо законодавча влада-сила є суверенною.**

Джан Лок у свойому творі являється гарячим сторонником права природи. На тій підставі приходить він до вияснення права власности, як права природи. В наслідок того, що людина управляє землю і з грудий землі видобуває металі і т. п., то і вона тим самим являється власником тих надбань. В дальшому розумованню по тому питанню Лок старається означити вартість якоїсь річи. На думку Лока річ варта стільки, скільки в неї вложено праці. Це розумовання і аналіза вартости річи належить до національної економії і тому нам не місце довше над цею справою зупинятися.

—о—

Давид Гюм (David Hume).

Обговорені висше державознавці, Філмер і Лок, стоять на протилежних бігунах. Філмер, як сказано, виводить власть держави аж від біблійних праотців-патріярхів, значиться, „власть держави походить від Бога".

Лок виводить повстання і власть держави із права природи (договір і суверенітет народа).

Оба ці скристалізовані погляди намагався опрокинути англійський фільософ Давид Гюм. Він у своїх політичних статтях, які зібрано 1751. року, критикує і Філмера і Лока.

Гюмові міркування менш більш такі: „Бути може, що колись люди заключили були суспільний договір між собою, щоб дати початок державі. Одначе це могло мати місце в такій давній давнині, що ми того стану людий ніяк збагнути не можемо. Сьогодня ми не можемо того давного договору брати під розвагу, бо контрагенти „договору" вже не живуть".

Рівнож ми сьогодня не можемо погоджуватися на Божественний початок монархістичних держав. На світі всьо походить від Бога, але годі повірити, щоби Бог був співтворцем монархії, а не був покровителем республики. І одна і друга форма держави істнує від найдавніших часів — і одна і друга в історії має свої надбання й оправдання на своє істнування.

Держава-монархія, зглядно монарх „з ласки Божої", на думку Д. Гюма, це пуста лише фраза.

На думку Д. Гюма, держава, зокрема монархія, повстала на основі призвичаєння і традиції. Перш усього мав повстати авторитет князя, або нотаблів; до них призвичаїлися люди і опісля серед народу витворилися повага і послух для авторитету, що з часом дало базу монархії.

Дальше буде.

Курдидик Анатоль.

ПОБРАТИМОВИ.

Навіть сьогодні — після десятьох літ не можу пригадати собі Твойого лиця.

— Не можу...

Такий був тоді час, що тратилося рахубу днів, тратилося враження часу, а цілий мозок займало одно питання: Чи ще довго? Доки?

Гармати гуділи — земля перекидалася, тарахкотіли скоростріли — а день за днем минав. Ранком було трохи тихше і тоді в сірій поранній мряці затиралося скостенілі від студени руки і випивалося чарку горячої юшки. Хтось приходив (а був у сірій імлі сам такий сірий, що й лиця не можна було пізнати) і кидав стрільна. Руки ховали їх в кишені і знову ждалося.

Туман пересувався поволи, а як тільки зникав — знов рвали землю залізні скалки, сипали на голову дернем і землею і знову виринало питання: Доки воно?

Далеко — на тлі ліса завлялися маціцькі точки. Точки ворушилися, бігали — присідали й вискакували. А тоді закладалося стрільна в кріс і бралося ці точки на мушку...

Брах! І знов: Брах!

І от тямлю, що як одного ранку сірий кожух мряки пересунувся — тоді зза межі всміхнулося Твоє дитинне лице до мене.

Я також усміхнувся і ми вже були друзями. Ми вже мов давно зналися.

Одного вечера Ти підніс іщунку і засміявся до мене в голос:

— Дай Боже здоровля!

— Дай Господи!

Я випив, ляг горілиць в розпорпаний чорнозем і дивився в небо.

Оттак — без думки...

По синьому небосклоні плили дрібні кучеряві хмарки. Здоганялися як діти, сплітались, розділялися.

Була погода...

Чорнозем пах житним борошном — а довкола співали цілі хори цвіркунів.

Ці-ці-ці! Ці-ці-ці!

Я заслухався. І не думав про ніщо. Ловив вухом мельодію цвіркунів.

Мельодія росла, ставалася дужча, перескакувала, дуднiла, летіла...

Поривала за собою і я давcя їй нести...

Я замкнув очі.

І тоді — тямлю — хтось діткнувся моеї руки. Я глянув — а надімною зависли очі — такі сумні — якби з Голгофти вертали...

То Ти був.

— Товаришу — в вас нема тютюну?

— Є. А що?

— Дозвольте закурити. Я не маю.

Я перекинувся на груди, витягнув капшук і ми оба закурили...

А перед нами над лісом стояв вечір.

Сонце зайшло. Ліс чорною стрічкою підперізував червоне небо, а крайок його мережався золотом...

Цвіркуни далі грали.

— Вітер буде...

— Коби хоч не дощ... Я, знаєте, тільки в блюзі... Отак, як вискочив з хати... Переходили і я полетів за ними...

Мені було байдуже це все. Я слухав цвіркунів — а Ти говорив ще довго про щось.

Небо темнішало й гасло. Ліс забовдурів непевною, чорною стіною...

Я глянув у бік. Ти дивився на захід, а на Твоїх лицях грало червоне сяйво — перекидало блискавкою в сумних Твоїх очах...

В ту хвилю лице Твоє було — як смолоскип над поритою, чорною рілею...

— Позір!

Звідкись гукнув голос, як грім перед бурею...

Ти здрігнув.

Рука сягнула в кишеню.

Я знав цей голос. Він завжди озивався перед боем, в якім рішалося про міліони, про цілі покоління — про цілу історію!...

Він громом бив у дух — і відразу мязи ставали дзвінкі. Рука відсовувала замок і впихала в залізну пащу стрільна...

— — — — — — — — — — —

Тої ночі був такий шалений вітер, що я ще такого не тямлю...

Він вив, скавулів, сатанів...

Гнався по полі — як чорт — підскакував вгору — а ліс гудів скажено...

Він шарпав за ковнір, пхався за обшивку — залазив в рукави, бив по лиці...

Тьма ходила по загонах, така велика, що око не могло обняти її. Губимося в ній...

— — — — — — — — — — —

О, півночи роздерло тьму світло рефлектора. Воно перебігло швидко тою пасмугою, де були наші рови і побігло далі хиткім кроком...

Вдарило мені в вічі.

І нагло затрясло щось пітьмою.

Воздух скрегітьнув зубами...

Бавх!

Бавх!

Скалки свиснули — аж голова нагнулася до чорнозему сама.

Починалося...

Щось дерлося в пітьмі раз-в-раз, а з землі вискакували ґейзери полумя, шврихотали на всі боки грудками і скипками сталі...

І знову виринало питання: Доки воно?

Мозок силувався відгадати щось — розвязати — але томився...

Гадка, що починалася — вривалася.

Брум!

І земля підскакувала.

Я оперся на руки, хотів пересунутися до кріса, що лежав трохи на ліво — як в повітрі верескнуло щось — гупнуло молотом і вискочило вогнем.

Пекло заклекотало надімною.

— — — — — — — — — — —

Тільки стало зоріти на сході, як ворог намагався викинути нас зі становищ.

Але атаку відбито...

А як розвіялись мряки — як сховалися в ліс, хтось приніс теплої юшки...

— Я піднісся і глянув в той бік, звідки вчора сміялося Твоє лице — відки Ти завжди сміявся і підносив чарку:

— Дай Боже здоровля!

Я піднісся — але там, де Ти був вчора, чорнів розритий чорнозем — перекинений нелюдською рукою, а між грудками сіріли лахи. Пошарпані, ослизлі лахи.

Яма була на тому місці — як свіжа рана...

— — — — — — — — — — —

І от ніколи не дізнаюся, хто Ти був і як Тебе звали.

Але мені цього не треба...

Кілька слів і ми були побратими. Кілька днів — і Ти став борцем; момент — і Ти став героем — одним з тих, що їх звуть **Незвісними.**

—о—

ЗАГАЛЬНИЙ ЗВІТ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за вересень 1928 року.

Число відділу	Члени	Відділи з каси	В пушок	З підприємств.	Не члени	Разом
25	$ 17.00	$	$	$	$	$ 17.00
31	18.25					18.25
52	29.50				13.00	42.50
60	4.00					4.00
63	7.84					7.84
81	5.00					5.00
87	3.00		13.85			16.85
91	31.00					31.00
94	33.00					33.00
102	34.25					34.25
156	10.50		3.60			14.10
167	17.00	5.00				22.00
179	23.00			29.15		52.15
211			3.05	11.95		15.00
220	30.00					30.00
235				50.00		50.00
270	16.00		11.30			27.30
276	30.25					30.25
281	9.00	10.00				19.00
303			10.00			10.00
322				25.00		25.00
363	11.50					11.50
384	21.00					21.00
	$ 351.09	$ 15.00	$ 41.80	$ 116.10	$ 13.00	$ 536.99

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за вересень 1928 року.

ВІДДІЛ 25.

Тов. „Свобода" в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Жертва з каси відділу .... $ —
Жертви від членів проголошено.
Дісллано від членів 17.00

Разом $17.00

Павловський Григорій $5.00
Др. Востросаблін Микола 2.00
Елліньский Іван 2.00
Др. Мишута Лука 2.00
Ревюк Омелян 2.00
Статкевич Броніслава 2.00
Статкевич Осип 2.00

ВІДДІЛ 31.

Бр. св. Кирила і Методія в Ст. Клер, Па.

Жертва з каси відділу .... $ —
Жертви від членів проголошено.
Дісллано від членів $18.25

Разом $18.25

Орловський Леон $3.00
Орловський Станислав 3.00
Орловський Михайло 3.00
Белюх Іван 1.00
Дзюбан Анастазія 1.00
Феценко Кирило 1.00
Феценко Варвара 1.00
Феценко Анастазія 1.00
Огарик Іван 1.00
Рівник Параска 1.00
Вильота Микола 1.00
Дзюбан Іван 50
Староведька Анна 50
Бенбен Андрій 25

ВІДДІЛ 52.

Тов. ім. Івана Франка в Голийок, Масс.

Жертви з каси відділу, від членів, від не членів і дохід із забави проголошено.
Дісллано від членів $29.50
Від не членів 13.00

Разом $42.50

Кметь Микола $5.00
Серединський Іван 3.00
Хрупалик Дмитро 2.00
Процишин Ілія 2.00
Вавришин Ілія 2.00
Номака Лука 2.00
Павліковський Микола 2.00
Попелаш Катерина 2.00
Затирка Марія Й. 2.00
Доскоч Йосиф 1.50
Вавришин Семен 1.00
Клемик Стефан 1.00
Затирка Василь С. 1.00
Фурчак Йосиф 1.00
Вішко Іларій 1.00
Забовський Іван 1.00

ВІДДІЛ 60.

Тов. Запорожська Січ в Пітсбург, Па.

Жертва з каси відділу .... $ —
Жертви від членів проголошено.
Дісллано від членів 4.00

Разом $4.00

Марціновський Володимир $1.00
Марціновська Ева 1.00
Кулик Микола 1.00
Кулик Феня 1.00

ВІДДІЛ 63.

Тов. Січ у Форд Сіти, Па.

Жертви з каси відділу, від членів, з пушок і зі збіркового дня проголошено.
Дісллано від членів $7.84

Разом $7.84

Гутман Михайло $1.00
Тепаний Микола 1.00
Зошак Методій 1.00
Зубик Орест 1.00
Бек Михайло 55
Зошак Михайло 50
Шийка Олекса 36

Литчак Михайло 33
Бобак Ілько 25
Гуцуляк Іван 25
Грицик Михайло 25
Драч Микола 25
Джуган Філярет 25
Тимчик Петро 25
Ткач Валентин 25
Варходяк Філярет 25
Шийка Іван 10

ВІДДІЛ 81.

Бр. св. Петра і Павла в Балтімор, Мд.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісллано від членів $5.00

Разом $5.00

Семанюк Яким $2.00
Бетнар Стах 1.00
Беленський Яків 1.00
Ліщинський Олекса 1.00

ВІДДІЛ 87.

Бр. св. Василія в Ланкастер, Н. Й.

Жертви з каси відділу, від членів і з пушок проголошено.
Дісллано від членів .... $ 3.00
З пушок 13.85

Разом $16.85

Плішка Гаврило $1.00
Трояновський Микола 1.00
Максимик Василь 1.00

ВІДДІЛ 91.

Бр. св. Володимира в Мікіс Ракс, Па.

Жертви з каси відділу, від членів і з підприємства проголошено.
Дісллано від членів $31.00

Разом $31.00

Брона Василь $2.00
Танюк Іван $1.00
Галай Іван 1.00
Іваничка Андрій 1.00
Іваненко Іван 1.00
Ґресько Іван 1.00
Шпак Павло 1.00
Шпак Катерина 1.00
Салончак Стефан 1.00
Салончак Катерина 1.00
Маціринський Василь 1.00
Караман Михайло 1.00
Блонар Михайло 1.00
Ґресько Михайло 1.00
Гальчак Андрій 1.00
Гальчак А. Анна 1.00
Гунька Тома 1.00
Кубан Василь 1.00
Кричевський Філько 1.00
Кричевський Франко 1.00
Кричевський Людвик 1.00
Лозик Григорій 1.00
Лаш Орест 1.00
Павліш Володимир 1.00
Павліш Варвара 1.00
Павліш Йосиф 1.00
Рудавський Василь 1.00
Рудавська Марія 1.00
Торик Михайло 1.00
Маціринська Ярина 50
Вишатицька Марцеля 50

ВІДДІЛ 94.

Тов. ім. Маркіяна Шашкевича в Гамтрамк, Міш.

Жертви з каси відділу, від членів, дохід з підприємства і збірку з хрестин проголошено.
Дісллано від членів $33.00

Разом $33.00

Войтишин Данило $20.00
Білик Лев 10.00
Розвадовський Ілько 2.00
Крушельницький Володимир 1.00

(Дальше буде).

З НЮ ЙОРКУ.

Українська Жіноча Громада в Ню Йорку подає до відома, що збірка одіжи для захоронок в краю зачалась, в церковній галі св. Юрія при Семій улиці в Ню Йорку.

Просимо кожду Українку, коли має переходжене убранне жіноче, мужеське чи діточе, принести котрого небудь вечера від години семої до десятої. Зі зглядя на відїзд пані Говиковичевої збірка мусить скінчитись около 23. с. м., тому поспішімось, з чим будемо могли.

О. Шевчуківна, секр.

ЯК ГЛИБОКО ЧОЛОВІК ВКОПАВСЯ В ЗЕМЛЮ?

В західній Верджінії, біля Феймонта, при пошукуванню нафтових жерел удалося вивертіти отвір глибокий 2310 метрів. Вертіли той отвір три роки й може були би ще продовжували роботу, колиб не те, що вертничий прилад зломився, бо натрапив на дуже грубу підземну скелю. Самособою дальше вертіли би для наукових цілей. В околицях Пітсбурґа натрапили на великі маси земних скель щойно в глибині 2258 метрів. До недавна найглибшим отвором, що його вивертіли люде в землі, був отвір у копальні вугля в Парушовицях на Шлеську, а саме 2240 метрів.

— Ольга! То ти виходиш за Коровайчука!? А я думала, що то лише флірт!

— Він також так думав.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МАЙНЕРЗВІЛ, ПА.

На Рідну Школу.

В неділю, 30. вересня, відбувся в Майнерзвіл український концерт з нагоди закінчення шкільного курсу при українській православній церкві св. Юрія.

В концерті виступали два хори: діточий і церковний. Діточий хор, соля, дуети, терцети та квартети були під управою п-ні Ірини Гундяк, парафіяльним хором управляв п. Василь Левчанин.

Концерт випав так гарно, що присутні не могли знайти досить слів похвали для маленьких і старших співаків. З усіх точок може найкращою та найбільш захоплюючою була пісня „Гей, там на горі Січ іде" з вправами, які дуже гарно віддали діти нашої школи.

В часі концерту священик місцевої української православної церкви, прот. І. Гундяк, візвав присутних, щоби зложили жертви на Рідну Школу. Зібрано $16.00, які вислано через Обєднання.

Жетва це не велика, однак треба розуміти, що Українці при „твердім вуглю" дуже болюче діткнені безробіттям, яке закінчилося при кінці вересня. Як лише поправляться відносини і наші майнери отрясуться з довгів, вони без сумніву поспішать з більшою помічю Рідній Школі.

Як православний Українець, дозволю собі заапелювати до українських православних громад, щоби вони при кожній нагоді старалися допомогти Рідній Школі, яка виховує будучих провідників нашого народу і борців за його кращу долю.

Православний Українець.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

На Дім Інвалідів.

Гром. Др. Феникиньска переслала до Обєднання $5 з забави і $5 як жертву від себе, призначену на будову Дому Українських Інвалідів у Львові.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

$500.68 для Рідної Школи.

На потреби Рідної Школи в старому краю зложили на вічу в Ню Йорку дня 7. жовтня 1928.

Всч. о. Понятишин 100 дол.; по 50 дол.: п. Лазута і Чорноморська Січ; т-во ім. Шевченка $33.50; по 30 дол.: пп. Пасічник і Стасюк; п. Яремова 25 дол.; по 10 дол.: пп. Матіїв, Кобрав, Корнат; п. Мілещук (зібрав на лісту) $9.50; по 5 дол. пп. Кучкудівна, Чорнюк, Палійчук, Марчак, Задорецький, Кириченко, Ваврів; п-ні Марусевич $2.50; по 2 дол.: Закалужний, др. Демидчук, Демкович, Коликора, Похожай, Божемський, Баляс, Дембицька, а по 1 дол. і меншими датками зібрано 85 дол. 18 центів. — Разом 500 дол. 68 цнт.

По відчисленню видатків, а то: за салю 12 дол.; повідомлення 13.50; „цеголки" 10 дол., решту вислано в готівці до Головної Управи Рідної Школи у Львові через делеґата.

За Комітет:
Л. Ковтун, голова;
П. Дембицька, секр.

—o—

ЯК МИ ПОМАГАЄМО

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й.

На оборону невинно засуджених.

В українській греко-катол. церкві св. Миколая зложили вірні на поклик о. Л. Закревського $15.50 на оборону невинно засуджених: Атаманчука і Вербицького. Гроші відослано до Обєднання.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

На політичних вязнів.

На мої руки зложили на політичних вязнів: громада Борнсайд (Шкаго, Ілинойс) з нагоди балю злучених товариств 1) братство св. Петра і Павла, від. 165 У. Н. С., 2) братство св. о. Николая, від. 183 У. Н. С., 3) сестрицтво св. Богородиці, від. 33 У. Н. С., 4) запомогове тов. Запорожська Січ — разом 20 дол., 6 ц.

Поодинокі жертводавці вложили як слідує: Гриць Сенів 3 дол., Осип Дичка 8 дол., Тарас Шпікула 1 дол., Роман Бриґідир 1 дол., Іван Риза 1 дол., Степан Куропась 1 дол., Ілія Плитяк 1 дол., Теодор Дутканич 1 дол. Зібрано разом 32 дол. і 6 цнт., з чого 31 дол. вислано на руки комітету допомоги політичним вязням.

Гриць Сенів.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

На допомогу Ярославенкови.

На заклик т. Стефана Яґеллі з Карнеґі, Па., („Свобода", ч. 188) про допомогу хорому композиторови Ярославенкови, Український Громадський Хор в Рачестер зібрав поміж членами хору $10, які вислано по адресі композитора: Львів, ул. св. Софії, ч. 78 б. Ярославови Вінцковському. Почтовий квиток з 10. жовтня, ч. 22157.

Голова Хору: **Яцула,**
Секретар: **Кучмій.**

—o—

ГАРТФОРД, КОНН.

З пікніку на Рідну Школу.

На парохіяльнім мітінґу виступали наші діти з січовими вправами. Наш дякоучитель приготовив дітей дуже гарно і ті вправи припали людям дуже до вподоби. Тоді виступив гром. Опанович і згадав за наші школи в ріднім краю. Він підніс, як там тиснуть нас Ляхи, як замикають школи і проганяють нашу мову. Наші браття в краю боряться з польським лихоліттям як хорий з хоробою або пяний з вітром. Щоби помочи нашій школі в краю, дав гром. Опанович твори Шевченка на вигравку.

Тикети розпродали дівчатка Вихневич і Чехович в одну мить і зібрали $11, які відослано до Обєднання з призначенням на Рідну Школу.

Так повині памятати за Рідну Школу при кождій нагоді і їй помагати.

Петро Драпак.

ЗАКЛИК

до родимців села Підгороддя, пов. Рогатин, Галичина.

Ви мусіли чути, що наше село навістило страшне градобиття, яке знищило всі плоди на полях наших братів у старому краю.

Ми мусимо всі як один зрозуміти безрадне положення наших братів у рідному селі. Не будьмо глухі на їх розпучливу просьбу. Зрозуміймо, що значить голод і холод, який не оминув майже ні одної родини — у нашім селі. Поспішім усі зі скорою помічю, щоби відвернути від наших односельчан страшну примару голоду, а може і смерть. Ніхто з нас не сміє відмовитися в цій помочі! Будьмо людьми!

В справі ратункової акції ми, Підгородяне, перебуваючі в Нюарку, при співучасти українського підгородського товариства **„Спільна поміч"** відбули вже одно зібрання дня 30. вересня. Присутні зложили початкові жертви в сумі 54 долярів. Та, на жаль, нас було дуже мало на зборах, тому ми змушені окликати ще одні збори, бо наша поміч голодуючим є наглa й обовязкова.

Отжеж цим разом прийдіть уже всі як один на слідуюче зібрання помочі рідному селу, яке відбудеться в неділю, 14-го жовтня с. р., в гали Народного Дому 59 Beacon St., Newark, N. J., о годині 3. пополудни. Хто з Підгородян живе поза Нюарком і на збори не зможе прибути, так просимо в імени голодних, пришліть Ваші жертви до вибраного комітету, на адресу:

Марія Білоус
113 So. Orange Ave.,
Newark, N. J.

— Знаєш, я маю такий сильний зір, що бачу он там на даху муху, як лазить по дахівці!

— А я маю такий сильний слух, що чую, як ця дахівка шелестить під ніжками мухи, як вона лазить там-туди!

З СІЛЬСЬКОГО ХЛОПЦЯ — ДИПЛЬОМАТ.

Зпоміж делеатів Абд-ель-Кріма до мирових переговорів із Францією заслугує на згадку один, якого життєпис то справжня повість. Є то Каід Гаду, в початках своєї життєвої карієри звичайний хлопець для послуг, для посилок, а тепер впливовий дипльомат. Історія його життя може послужити за вдячну тему на повість.

Тепер Каідови-Гаду-бен-Гаду 45 літ. Він син убогого мароканського селянина з околиць Порт Сай. Малим хлопцем пішов на службу до найбагатшого промисловця в околиці і звернув на себе скоро увагу незвичайною бистротою. Тому післали його до місцевої школи. Як підріс, не хотів бути більше слугою, призбирав трохи гроша та отворив невеличку мавританську каварню. Назвав її романтично „Гніздом піратів". Каварня ця, осторонь на скелистому зрубі недалеко Порт Сай. Вона сталася небаром збірним місцем емісарів Абд-ель Кріма. Каід-Гаду знав Европейців, тому міг давати им багато цінних порад і вказівок. Як вибухла велика війна, Каід-Гаду пристав до Французів, яким віддав багато прислуг. Уже тоді подивляли його спритність і відвагу. Та в одній з таких виправ задля розвідки схопили його Еспанці та як шпіона вкинули до вязниці в кріпости двацять миль від суші. Та Каід-Гаду не був би собою, колиб мав сидіти пасивно в замкненні. Одної ночі втік, переплив щасливо тих 20 верст і видобувся на альжирську землю. Як сам оповідає, була ця ніч найтяжшою нічю в його житті. Як скінчилася ця ніч, так теж скінчилася його служба для Франції. Приїхав до Ріфу на услуги Абд-ель-Кріма. Все, чого треба було для нової держави, купував для неї Гаду в Мароко й Альжирі. Переводив договори з еспанськими ґенералами, що тоді ще не ворогували з Абд-ель-Крімом. Задоволений з услуг свого агента, дивуючись його здібностям, зручности і дискретности, — Абд-ель-Крім заіменував Гаду Каідом племени Боков, з якого він походить. Поручив йому полагоджувати найважніщі справи з заграницею. Хвиля ця була рішаюча для карієри Гаду, початком скорого розквіту. В своїй дипльоматичній карієрі визначується Гаду не лише талантом, але й небуденним знанням, праці й видержаністю. Говорить плавко по французьки, еспанськи й арабськи. До нього то відізвався маршал Ліоте: „Люблю людей Ріфу таких, якими вони є, але не хочу, щоби сталися більшими". Каід Гаду вклонився усміхаючись. Знав добре, що розвиток його народу не залежить від волі ґенералів Франції.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

